

Κύριλλος Στ', Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως

Βιογραφικό Περίγραμμα

Με ιδιαίτερη ευλάβεια στεκόμαστε ενώπιον της ιστορικής και πνευματικής μορφής του Κύριλλου ΣΤ' Κωνσταντινουπόλεως, ενός ιεράρχη που συνδύασε την εκκλησιαστική ευθύνη με τη βαθιά συναίσθηση του χρέους απέναντι στον υπόδουλο Ελληνισμό και την Ορθόδοξη Εκκλησία σε μία κρίσιμη καμπή της ιστορίας.

Ο Κύριλλος, καταγόμενος από την Αδριανούπολη, αναδείχθηκε μέσα από ένα περιβάλλον όπου η Ορθοδοξία δεν αποτελούσε μόνο θρησκευτική ταυτότητα, αλλά και φορέα εθνικής συνείδησης. Η παιδεία του υπήρξε αξιόλογη, καθώς συνδύασε την κλασική ελληνική γραμματεία με τη θεολογική κατάρτιση, γεγονός που του επέτρεψε να αναδειχθεί σε έναν από τους πλέον καλλιεργημένους ιεράρχες της εποχής του.

Η εκκλησιαστική του πορεία ήταν σταδιακή αλλά ουσιαστική. Υπηρέτησε με συνέπεια σε διάφορες θέσεις, αποκτώντας φήμη συνετού και διορατικού ποιμένα. Η εκλογή του στον πατριαρχικό θρόνο της Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως το 1813 δεν υπήρξε απλώς τιμητική

διάκριση, αλλά αναγνώριση της ικανότητάς του να διαχειριστεί μια εξαιρετικά δύσκολη συγκυρία.

Η περίοδος της πατριαρχίας του συνέπεσε με την αυξανόμενη ένταση στον ελλαδικό χώρο και την προετοιμασία των γεγονότων που οδήγησαν στην Ελληνική Επανάσταση του 1821. Αν και ο ίδιος δεν έζησε την έκρηξη της Επανάστασης, το έργο και η στάση του εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο των διεργασιών που προηγήθηκαν. Ως Πατριάρχης, βρέθηκε αντιμέτωπος με τη δύσκολη ισορροπία μεταξύ της προστασίας του ποιμνίου του και της διατήρησης της σχέσης με την οθωμανική εξουσία.

Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στην εκπαίδευση και την πνευματική καλλιέργεια. Σε μια εποχή όπου η παιδεία αποτελούσε βασικό εργαλείο διατήρησης της εθνικής ταυτότητας, ο Κύριλλος ΣΤ' ενίσχυσε σχολεία και προώθησε τη διάδοση της γνώσης. Η στάση αυτή συνάδει με τη γενικότερη πνευματική αναγέννηση που χαρακτήρισε τον Νεοελληνικό Διαφωτισμό, χωρίς ωστόσο να απομακρύνεται από την ορθόδοξη παράδοση. Με σιγγιλίο του δημιουργήθηκε το ελληνικό σχολείο στη Σινώπη της Αμάσειας. Μπορεί να μην επέμενε στους νεωτερισμούς, στην εκπαίδευση, όμως, φρόντισε να βελτιώσει το σύστημα διδασκαλίας κι είχε πραγματικό ζήλο για τη σωστή πνευματική και ηθική καλλιέργεια των νεαρών Ελλήνων. Ενίσχυσε οικονομικά σχολεία και μαθητές.

Κατηχούσε τους δασκάλους διαρκώς και υπενθύμιζε την ανάγκη διάδοσης του Λόγου του Θεού διά των Πατέρων της Εκκλησίας. Ενίσχυσε ποικιλοτρόπως τα μοναστήρια, πολλά τα ονόμασε Σταυροπηγιάκιά αναγνωρίζοντας σ' αυτά τον σημαντικό εθνικό - αγαθοεργό και θρησκευτικό τους ρόλο.

Παράλληλα, η διοικητική του δράση χαρακτηρίστηκε από προσπάθεια εξομάλυνσης εσωτερικών εντάσεων στους κόλπους της Εκκλησίας. Η εποχή του σηματοδεύτηκε από συχνές πατριαρχικές μεταβολές, πολιτικές παρεμβάσεις και οικονομικές δυσκολίες. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, ο Κύριλλος προσπάθησε να διατηρήσει την ενότητα και τη συνοχή του εκκλησιαστικού σώματος.

Δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι η πατριαρχία του έλαβε χώρα υπό τη σκιά της Οθωμανικής κυριαρχίας, γεγονός που περιόριζε σημαντικά την ελευθερία κινήσεων του Πατριάρχη. Ο ίδιος, όπως και άλλοι προκάτοχοι και διάδοχοί του, λειτούργησε ως ενδιάμεσος μοχλός μεταξύ της εξουσίας και του χριστιανικού πληθυσμού, συχνά υπό συνθήκες πίεσης και απειλών.

Η προσωπικότητά του διακρινόταν για τη μετριοπάθεια, τη σύνεση και την προσήλωση στο καθήκον. Δεν υπήρξε επαναστατική μορφή με την πολιτική έννοια, αλλά ένας σταθερός θεσμικός παράγοντας, που συνέβαλε στη διατήρηση της συνοχής του Γένους σε μια μεταβατική περίοδο.

Ο Κύριλλος ο ΣΤ΄, ο μαρτυρικός Πατριάρχης του Γένους υπήρξε μια από τις πιο ξεχωριστές κι άγιες μορφές της Χριστιανοσύνης. Υπήρξε τόσο προστάτης των φτωχών και των αδικημένων όσο και συμπαραστάτης των αγωνιστών κατά της οθωμανικής τυραννίας. Ο βίος του, το έργο του και οι μαρτυρίες των ανθρώπων πληρούν κάθε κριτήριο περί της αναγνωρίσεως της αγιότητας και του χαρακτηρισμού ως Νεομάρτυρα, ιερομάρτυρα και Εθνομάρτυρα.

Τρεις από τις σημαντικότερες και εν πολλοίς άγνωστες έως τώρα πτυχές στο έργο του Αγίου κι Εθνομάρτυρα Πατριάρχου Κυρίλλου του ΣΤ' είναι: α) τα 158 κατάλοιπά του, έργα και ομιλίες του, β) Είναι χωρίς αμφιβολία η προχωρημένη αντίληψή του περί πολιτιστικής κληρονομιάς, η διαπιστωμένη προσπάθεια διάσωσης αρχαιοελληνικών - βυζαντινών ευρημάτων και η εκστρατεία του να μην πωλούνται στους ξένους που συλλέγουν αρχαιότητες και γ) τα Ευαγγέλια γραμμένα με ελληνικά γράμματα σε τουρκική γλώσσα για τους τουρκόγλωσσους Έλληνες, τα καραμανλίδικα , πολλά εκ των οποίων σώζονται σήμερα σε μουσεία.

Στις 18 Απριλίου 1821, Δευτέρα του Θωμά, ο Κύριλλος ο ΣΤ οδηγείται στην αγχόνη. Μόλις το σώμα του Κυρίλλου βρέθηκε μετέωρο, έσπασε το σχοινί και το σώμα του βρέθηκε στο έδαφος. Έβαλαν και δεύτερο σχοινί αλλά και εκείνο έσπασε. Διάσπαρτες πληροφορίες αναφέρουν πως έσπασε και το τρίτο σκοινί. Το

σώμα έμεινε μετέωρο για τρεις μέρες και εν συνέχεια ρίχτηκε στον ποταμό Έβρο. Το σώμα παρασύρθηκε έως το σημερινό Πύθιο όπου και ενταφιάστηκε. Μετά την εκταφή των οστών του, και της μεταφοράς των στη Μητρόπολη Ανδριανουπόλεως, αγνοείται πλέον η τύχη τους.

Η παραπάνω ισχνή παρουσίαση του βίου του Αγίου κι Εθνομάρτυρα Κυρίλλου του ΣΤ', προστάτου Αγίου του Ιερατικού μας Συνεδρίου, «ψηλαφεί» τις πράξεις του αλλά και τις πράξεις των Νεομαρτύρων που καμία σχέση δεν έχουν με εκείνους που πήγαιναν γυρεύοντας για να εξιλεωθούν για κάτι που έκαναν οι ίδιοι ένιωθαν να τους βαραίνει, αλλά θυσιάστηκε για κάτι που δεν έκαμε και με την πράξη του έδωσε ένα μάθημα στους βασανιστές των ομοεθνών του. Το μάθημα της θυσίας. Κι αυτή ήταν μια θυσία υπέροχη.

Άγιε ένδοξε Ιερομάρτυρα Κύριλλε πρέσβευε υπέρ ημών!

Αμήν!